

መንእሰያትን መጻኢናን

ከም ዝፍለጥ ኣብ ዝኾነ ይኹን ኸፋል ዓለም መንእሰይ መንኮርኮር ለውጢ ኣብ ሓደ ሕብረተሰብ እዩ። ሓንቲ ሃገር መጻኢኣ ንኸተማሓይሽ ኣብቶም መጻኢቲ ወለዶ እያ ወፍሪ ትገብር። እዚ ድማ ንቡርን ኣማራጺ ዘይብሉን ኣገባብ እዩ። ኣብ ሃገርና ግን እዚ ንቡር ተርእዮዚ የለን። ስለምንታይ ግን? መጻኢት ኤርትራኽ እንታይ ክትመስል እያ። ንሎሚ ኤርትራውያን ንዲሞክራሲን ሰብኣዊ መሰላትን እዚ ዝሰዕብ ጽሑፍ ከነቕርብ ከለና ህዝቢ ተገዲሱ ክሓስበሉን ክዝትየሉን ንዕድም።

መንእሰያት ኤርትራ ኣብ ዝተፈላለዩ መድረኻት ዝተፈላለዩ ግደ ተጻዊቶም ሓሊፎም እዮም። ኩሎም ካኣ ኣኣብ መድረኽም ነቲ ግዜ ዝጠልቦ ዝነበረ መድረኽ ቃልሲ ተጸንቢሮም ከቢድን መሪርን ዋጋ ከፈሎም። እቲ ዝኸፈልዎ ዋጋ ግን ሓንቲ ነጻን ልኡላዊትን ሃገር ንምፍግርን። ህዝባ ከይተሸቐረረ ዝነበረላ ሃገር ንምፍግር እዩ ኔሩ። እዚ ንኸትግበር ድማ መንእሰያት ትማሊ ውልቃዊ ናብርኦም ራሕሪሖም ኣብ ጉዳይ ሃገርም ተጻሚዶም ንእስነቶም የሕሊፎም። ድሕሪ ነዊሕን መሪርን ቃልሲ ናጽነት ኤርትራ ኣብ 1991 ድሕሪ ምርግጋጽ እቶም ትማሊ ውልቃዊ ሂወቶም ራሕሪሖም ኣብ ቃልሲ ዝጸንሑ ተጋደልቲ እቲ መጀመርያ ዝተጋየየሉ ጉዳይ ትምህርቲ ምቕጻል እዩ ኔሩ። ግን ድልየቶም ብኣጋ እዩ ተቐጽዮ። ኣዚ ኸኣ ኮነ ኢልካ ብመደብ ዝተገብረን ንቡዙሓት ዜጋታትውን ዘሰንበደን ተርእዮ ብዙሕ ከይተዘርበሉ ሓሊፉ። እዚ ዝተወሰደ ስጉምቲ ኸኣ መጀመሪ ናብ ጉዕዞ ደልሃመት ኣዩ ኔሩ።

ሕሰም መንእሰይ ኤርትራ ጌና ወዲ 13 / 14 ዓመት ከሎ እዩ ዝጅምር። ህጻን ናይ መባእታን ማእከላይን ደረጃ ትምህርቱ ወዲኡ ልክዕ ላዕለዋይ ደረጃ ዝጅምረሉ እዋን ሂወቱ ናይ ምምራሕ መሰል ካብ ወለዱ ተሓዲጉ ንብረት ናይ መንግስቲ ምካን ይጅምር። ክረምቲ ይመጽእ ናብ ጸህያይ ክወፍር ይግደድ። ካብኡ ተመሊሱ ነዊሕ ከይጸንሐ ተመሊሱ ናብ ዓጺድ ክወፍር ይግደድ። ከምዚ እንዳበለ ኸኣ ነተን 4 ዓመታት ናይ ካልኣይ ደረጃ ትምህርቱ ብኸርተት የሕልፈን። ኣብ ነፍሲወከፍ ክረምቲ ኣዚ መንእሰይዚ ናብዚ ናይ ኣሰገዳድ ናይ ባርነት ስራሕ ክኣቱ ከሎ ኣብ ገዝኡ ዝሰርሕ ስለዘይብሉ ወይ ድማ ናይ ዕረፍቲ ግዜ በዚሕዎ ኣይኮነን። እንታይ ድኣ ወዲ ሓረስታይ ናይ ኣቡኡ ማሕረስ ኮፍ ኢሉ ኸሎ ወኢ ከተማ ድማ ገሊኡ እታ ንዓመት ንመምሃሪኡ ዝኸኖ ገንዘብ ዝምእርረላ ስራሕ

ገዲፉ ስድራቤቱ ናይ ምሕጋዝ ስራሕ ገዲፉ እዩ ናብዚ ናይ ኣስገዳድ ህይወት ዝኣቱ፡ መንእሰይ ናይ ሃብታማት ሰብ ሕርሻ ፡ ወይ ብህግደፍ ዝወነና ሕርሻታት እንዳገበረ ግራት ኣብኡ ግን ቃዲሩ ይኸርም፡ ዋኒን ስድርኡ ቦኺሩ ይተርፍ፡፡

እዚ ናይ ኣስገዳድ ስራሕ ኣብ ትሕቲ ሕማቕ ናይ መነባብሮ ኩነታት ስለዝካየድ እዝዩ መሪር ኣዩ፡ እቲ ካብ ኩሉ ዝኸፍኦ ግን ኣብ ትሕቲ ብዛዕባ ንሰኻ ክትገብሮ ዘሎካ እምበር ንሶም ከማልኡልካ ዘለዎም ነገራት ዘይዓጦም ሓለፍቲ ይካየድ ምኻኑ እዩ፡ ሳዕቤን ናይዚ ኩሉ ኣብ ኣካላውን ጥዕናውን ዝወርድ ኣደራዕ ከይኣክል እቲ ዝኸፍኦ እቲ ኣብ መንእሰይ ዘውርዶ ናይ ኣተሓሳስባ ሳዕቤን እዩ፡ እዚ መጻኢ ኤርትራ ዝኾነ መንእሰይ ርእሱ ተኣማንነት የጥፍእ፡ ሙሉእ ኣካይድኡ ብትእዛዝ እንተዘይኮይኑ ብናቱ ተበግሶ ከምዘይከይድ ይገብር፡ ሕቶታት ምልዓል ከም ገበን ጌሩ ይወስዶ፡ በዚ ኣተሓሕዞዚ ዝዓብይ መንእሰይ ተርኡ ኣብ ሕብረተሰብ ልኡም፡ ዘይነቕፊታውን፡ ዓበይቲ ጉዳያት ሃገሩ ከምዘይምልከቶ ሸለል ኢሉ ዝሓልፍ ይኸውን፡ በዚ ኣተሓሳስባ ዝተሃንጸ ንመጻኢ ናይ ሓንቲ ሃገር ኣዝዩ ዘሻቕል እካ እንተኾነ ንመሪሕነት ህግደፍ ግን ኮነ ኢሎም ዝገብርዎ ስለዝኾነ ዝድግፍዎን ቅሳነት ዝህበዎን እዩ፡፡

እቲ መንእሰይ ናይ ላዕለዋይ ደረጃ ትምህርቱ ወዲኡ ናብቲ መጀመርያ እምበር መወዳእታ ዘይብሉ "ሃገራዊ ኣገልግሎት" ምስ ኣተወ ድማ እቲ ኣብ ልዕሊኡ ዝወርድ ምረትን ጭቆናን ይብእስ፡፡ እቲ ብስም "ኣገልግሎት"ጉልበቱ ብነጻ ካም ባርያ ዝምዝመዞ ከይኣክል ኣብ ሂወቱ ተራእዩ ዘይፈልጥ መቐጻዕትን ሰቕያትን የሕልፍ፡ ኣብቲ ንመጻኢ ሂወቱ መሰረት ከንጽፈሉ ዝግብኦ ዕሸል ዕድሚኡ ኣብ ኅቦታትን ኣኻውሕን ኣብ ከርተት የሕልፎ፡፡ኣብቲ ሓዳሩ መሰሪቱ ኣመት ስድራቤቱ ክገብረሉ ዝግብኦ ጸጋ ናይ ዕድሚኡ ኣብ ናይ ሓሳር ህይወት ተኸርዲኑ የሕልፎ ኣሎ፡፡

መብዛሕትኡ ናብዚ ኣደራዕ ዝተፈርደ መንእሰይ ነቲ ዝወረዶ መዓት ብብዝመሰሎ ገጠዎ እዩ፡ ገሊኡ ነቲ ጭቆናን ምግሃስ መሰሉ ብቐልዕ ተቐደምዎ፡ ከም ግብረመልሲ ድማ ኣብ ከቢድ መቐጻዕትን ማእሰርትን ወዲቑ፡ ብዙሓት ካልኦት ድማ ናብ ስደት ውሒዞምን ገና ይውሕዙን ኣለው፡ እቶም ናብ ስደት ዘምሩሉ ኣብ ጉዕዞም ከጋጥሞም ዝኸእል ሓሳረ መከራን ሞትን ዘገቢዮም ኣይኮኑን፡ እቲ ኣብ ሃገረ ስደት ምስ ኣቶኻ ዘሎ ከርተት እውን ኣይጠፍኦምን፡ እንታይ ደኣ ካብቲ ንእሽቶ ብልጭታ ናይ ብርሃን ኣካ ዘይትርእዮሉ፡ህሸመይ ኣብዚ ከብቕዕ እዩ ዘይትብለሉ ጸልማት ሂወት ይሓይሽ ይኸውን

ኢሎም እዩም ናብ ስደት ዘምርሑ፡፡እቲ ኣብ መስርሕ ጉዕዞ ዘሎ ምፍጣርካ ዘጽልእ ኩነታት ካብቶም ንዕኡ ሰጊሮም ዝመጹ መንእሰያት ኩሉና ሰሚዕናዩ ኢና፡፡ ናይቶም ኣብ ምድረብዳ ብጽምእን ብጥሜትን ዝሞቱ፡ ናይቶም ባሕርል ተዋሒጦም ዝተረፍ ግን ታሪኽም ኣይሰማዕናዮን ፡ ምኽንያቱ ዕድል ጌሮም ንኸዘንትውልና ከይበኸቡ ኣብ መንገዲ ስለዝተረፉ፡፡

ነዚ ኹሉ ሰጊሩ ናብ ኤውሮፓን ካልኣት ዓድታት ዲሞክራሲን ክሰግር ዝበኸቦ መንእሰይ ኣብ ዓዲ ኸሎ ዝተሓረሞ መሰላት ስለዝረኸበ ሓሳባቱ በብመንገዱ ገሊጹ እዩ፡ እወ ከምዝዝከር ኣብ ሃገር ኸወደን ብፍላይ ድማ ኣብ ከተማ ስቶክሆልም ብወርሒ 11 2003 ዝተመሰረተ ማሕበር ኤርትራውያን ሓተትቲ ዑቕባ ኣብ ኸወደን ዝበሃል ኣሎ፡፡እዚ ማሕበር ብኣብ ቀረባ ጌዜ ካብ ሃገር ዝወጹ መንእሰያት ዝቐመ ኮይኑ ካብቲ ቀንዲ ዝተበገሰሎም ዕላማታት ድማ መንእሰያት ብሓባር ኮይኖም ንመሰሎም ክጣበቑን ኣብ መንጎኦም ድማ ናይ ምትሕግጋዝን ምትሕልላይን መንፈስ ኣስሪጾም ነቲ ዝገጥሞም ዝነበረ ጸገማት ብሓባር ክብድሁ ዝግለመ ኮይኑ ንነዊሕን ሓጺርን ዝጠመተ መደባት ሰሪዑ ቃልሱ ካብ ዝጅምር ድሮ ሳልሳይ ዓመቱ ቀረቡ ኣሎ፡፡ገለ ካብ ዕላማታት እዚ ማሕበር ንምግላጽ፡

- 1.ንመሰል ዑቕባ ምርካብ ብሙሉእ ዓቕምኻ ምጥባቕ
- 2.ብዘይ ፕሎቲካዊ፡ ሃይማኖታዊ፡ ዓሊታውን ኣፈላላይ ናይ ዝኾነ ይኾን ኣካል ጸግዲ ከይወሰድካ ነቲ ኣብ ሃገርና ይኹን ኣብ ደገ ዝካየድ ዘይሕጋውን ዘይፍትሓውን ኣካይዳ ብቐሉዕ ምቕዋም
- 3.ንኹሉ መስርሕ ዑቕባ ዝግናኸፍ ጉዳያት ኣለሊኻ ምእላይ
- 4.ዝተፈላለዩ ርክባት ምስ ዝተፈላለዩ ኣካላት መንግስትን፡ ዘይመንግስታውያን ማሕበራትን፡ ኤርትራውያን ማሕበራትን ምክያድን ሓበሬታ ምልውዋጥን
- 5.ምስ ህልው ኩነታት ሃገርናን ዓቕሚ ኣባላትናን ዝኸይድ እዋናዊ ለውጥታትን ብዲሞክራሲያዊ ኣገባብ ምትእትታው ዝብሉ እዮም፡፡

ማሕበርና ካብቶም ቀንዲን እዋናውን ዕላማታት ኢሉ ብሙሉኡ ዓቕሙ ዝሰርሓሎም ጉዳያት ርድኢት መንግስቲ ኸወደን ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ስደተኛታት ሒዘዎ ንዝነበረ ፖሊሲ ግጉይን ዘይእዋናውን ንህሉው ኩነታት ሃገርና ኣብ ግምት ዘይእተወን ስለዝነበረ ነዚ ንምቕያር ብሙሉእ ዓቕሙ ክቃለስ ድሕሪ ምጽናሕ መንግስቲ ኸወደን ነቲ ንነዊሕ ግዜ ሒዘዎ ዝጸንሐ መርገጺ ካብ ሰነ 2005 ጀሚሩ ብወግዲ ቀይርዎ፡፡እዚ ኸኣ ንመንእሰያትና ቅሳነት ዝህብን ምስክር ናይ ተኣኪብካ ምስራሕ ዘምጽኦ ለውጢን እዩ፡፡

ከም ውጽኢቱ ድማ ድሮ ብዙሓት የሕዋትን አሓትን ተጠቀምቲ ናይዚ ለውጢ ኮይኖም አለዎ እዚ ማለት ግን ብዋጋ ናይ ነፍሲወከፍ ዝወሃብ ዘሎ ፍቓድ ከማና መንእሰያት ኣብ ሃገርና ይሳቸዩን ይግፍዑን ስለዘለው እዚ ፍቓድ ከዘናጋግና ዘይኮነ ስቓይ የሕዋትና ንማሕበረሰብ ዓለም ከነፍልጥን ዓገብ ክንብላሉን ይግባእ።

እዚ ክንብል ከለና ግን ኣብዘን ዝሓለፉ ሰለስተ ዓመታት ዝገጠሙና ብድሆታት ቀለልቲ ኔሮም ማለት ኣይኮነን ፡ እቶም ነቲ መንእሰይ ኣብ ዓዱ ኸሎ ከይዛረብ ኣፉ ዝግበስዎ ከይጽሕፉ ኢዱ ዝኣሰርዎ ኣብዚውን ብወከልቶም ክጸቕጥዎ ፈቲኖም እዮም፡ መንእሰያትና ግን ብኡ ከይትግግቱ ዝርኣይዎ መስኪሮም፡ ዝተሰመዖም ገሊጾም፡ንግፍዕታት ድማ ኮኒኖም። ንኹሉ ሽግራት ድማ ቦዲሆሞ እዮም።

ኣብዚ ግዜ'ዚ ኣብ ኤርትራ ዘሎ ህዝቢ ብፍላይ ድማ መንእሰይ "ኣብ መጻኢ እዚ ክገብር እየ" ኢሉ ንናይ መጻኢ ሂወቱ መደብ ዘይሰርዓሉ ጸልማት ኩነታት እዩ ዝነበር ዘሎ፡ ከም ነጻ ሰብ ነብሱ ባዕሉ ዘይመርሓሉ፡ ብኣስገዳድ ንዓመታት ከም ባርያ ከገልግል ተፈሪድዎ ኣሎ፡ ቁሩብ ተቓውሞ ምስዘርእዩ ድማ ንጸላኢኻ ከማን ዘይትምነዮ መቕጻዕትን ማእሰርትን ዝወርደሉ ሂወት እዩ ዘሕልፍ ዘሎ፡ ኣብ ከምዚ ዝበለ ናይ ደልሃመት ሂወት ካብዚ ዘለዎ ዝገላግሎ ንእሽቶ ብልጭታ ናይ ብርሃን እውን ትኹን ትርኣዮ ስለዘየለ ድማ "ካብዚ ዘለክዎ'ዶ ከይከፍእ" ብምባል ዝኾነ ናይ ተስፋ ምቕራጽ ስጉምትታት ክወስድ ንርእይ ኣለና።

ስለዚ እቶም ኣብ ፈቕዶ ሃገራት ፍቓድ ረኺብና ዘለና ብዋጋ ናይቶም ኣብ ውሽጢ ሃገር ዝሳቸዩን ዝግረፉን ዘለው ዜጋታት ምኻኑ ዘኪርና ኣብ ውሑስ ቦታ ኬንና ነቶም ኣደራዕ ዝወርዶም ዘለው ዜጋታትና ድምጻም ከነስማዓሎምን ንኹሉ በደላት ዓገብ ክንብልን ኣሎና፡ ኣብ ሽወደን ዘሎና መንእሰያት ኣብ ዲሞክራሲ ኢና ንነብር ዘለና፡ እታ ኣብ ዓድና ኮሎና ዝሳኣናያ መሰልን ናጽነትን ኣብዚ ረኺብናዮ ኣለና'ሞ ዝኾነ ኣካል ከሕድገና ከነፍቅድ የብልናን።

ብተወሳኺ መንእሰያትና ኣብ ዝተግቕቡሉ ሃገራት ኣብ ክንዲ ንናዊሕ ዝጠመተን ንኣብ ከባቢኡም ዘሎ ጸጋታት ምጥቃም ዘተኮረ መስርሕ ህይወት ምጅማር ብሰንኪ ሕጽረት ሓበሬታን፡ ሕጽረት ምትብባዕን፡ ብሰንኪ ዘለዎም እዋናዊ ሽግራት ኣብ ምስ ዕድሚኡምን ዓቕምታቶምን ዘይቃዶ መስመር ህይወት ብምእታው መዓልታዊ መነባብሮኡም ካብ ናይ

ኢንተግሬሽን (integration) መስርሕን ካልእ ውልቃዊ ዓቕምታቶም ክብ ከብሉሉ ዝኸለሉ ዕድላት ተገሊሎም ይርከቡ። ማሕበርና ከኣ ድሕሪ እቲ ናይ ሓጺር እዋን ዕላማታቱ ምውቅዑ ስሙ ናብ ኤርትራውያን ንዲሞክራሲን ሰብኣዊ መሰላትን ብምቕያር ኩሉ ዓቕምታቱ ኣዋዲዱ ተበጊሱ ኣሎሞ ኩላትና መንእሰያት ነዚ ዝጽበዩና ዘሎ ብድሆ ሓቢርና ክንገጥሞ ጸዊዒትና ነቕርብ።

ኤርትራውያን ንዲሞክራሲን ሰብኣዊ መሰላትን
ስቶክሆልም ሸወደን